

Aan : Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Datum : 9 augustus 2019
Betreft : Reactie FME - Internet consultatie Wijziging Bouwbesluit 2012 2e herziening EPBD

Hierbij reageert FME, ondernemersorganisatie van de technologische industrie, op de openbare (internet)consultatie zoals opengesteld ter zake "Wijziging Bouwbesluit 2012 2e herziening EPBD" van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De consultatie betreft invulling geven aan de verplichtingen die voortvloeien uit Richtlijn 2018/844/EU, ofwel de tweede herziening van de Richtlijn energieprestatie gebouwen (EPBD III).

Onze reactie omvat de volgende onderwerpen:

- 1. Eisen technische bouwsystemen**
- 2. Keuringen installaties en GACS**
- 3. Naleving en handhaving**
- 4. Integraliteit ontwikkeling en implementatie regelgeving**

1. Eisen technische bouwsystemen

FME vindt het een goede ontwikkeling dat technische bouwsystemen integraal beoordeeld worden en in het Bouwbesluit. De herziening schrijft voor dat lidstaten systeemeisen moeten invoeren voor de energieprestatie, het adequaat installeren, dimensioneren, afstellen en de regelbaarheid van technische bouwsystemen die nieuw worden geïnstalleerd, vervangen of verbeterd in bestaande gebouwen. Het is een goede ontwikkeling dat technische bouwsystemen op systeemniveau worden beschouwd (opwekking, distributie en afgifte).

EPBD III schrijft voor dat de energieprestatie van technische bouwsystemen die nieuw worden geïnstalleerd, vervangen of verbeterd wordt gecontroleerd en gedocumenteerd en dat die documentatie wordt overhandigd aan de gebouweigenaar. De energieprestatie moet worden gedocumenteerd en overhandigd door degene die het technisch bouwsysteem installeert, in de meeste gevallen de professionele installateur. De in het voorgenomen artikel 6.55 omschreven systeemeisen moeten daarmee in de praktijk veelal door de installateur geborgd worden, ook in de woningbouw. Dit betekent dat bij installatie en modificatie van technische bouwsystemen, de installateur de energieprestatieberekening voor het specifieke systeem conform de NTA8800 moet maken, om te toetsen of aan de energieprestatie eisen wordt voldaan. Dit kan een complexe opgave zijn, zelfs met een forfaitaire berekening conform de NTA8800.

FME pleit ervoor om doelmatige middelen te bieden aan degenen die de systeemeisen moeten realiseren en documenteren. Dit kan meegenomen worden in de ontwikkeling van de NTA8800 software.

2. Keuringen installaties en GACS

Artikel 6.61 en artikel 6.62 hebben respectievelijk betrekking op keuring van verwarmingssystemen en airconditioningsystemen. De grenswaarde voor de keuringsverplichtingen voor verwarmings- en airconditioningsystemen is herzien. Zo verschuift de grens waarboven deze verplichting geldt van een nominaal vermogen van respectievelijk 20 en 12 kW naar 70 kW.

- In artikel 6.61 lid 6 en artikel 6.6.2 lid 6 is gesteld dat de keuring niet van toepassing is voor een gebouw met een systeem voor gebouwautomatisering en controle als bedoeld in artikel 6.64. Daarmee vervalt de keuringsverplichting voor verwarmingssystemen en aircosystemen wanneer een gebouwautomatisering en -controlesysteem (GACS) klasse C (NEN EN 15232) met een uitgebreidere energiemanagementcomponent (volgens klasse B of nationale eisen van vergelijkbaar niveau) is geïnstalleerd.

- Bij utiliteitsgebouwen met verwarmingssystemen of airconditioningssystemen (al dan niet gecombineerd met ventilatie) met een nominaal vermogen van meer dan 290 kW moeten met ingang van 2026 GACs systemen zijn geïnstalleerd (die voldoen aan een aantal eisen ten aanzien van monitoring, registratie, analyse en instelbaarheid, benchmarking en terugkoppeling en communicatie en interoperabiliteit). Dit betekent effectief dat vanaf 2026, vanwege deze verplichting, deze verwarmingssystemen of airconditioningssystemen niet meer keuring plichtig zijn (zie voorgaande bullit).

FME ziet toepassing van technologie en digitalisering in de bouw als een nodige ontwikkeling. De GACs, mits goed ontworpen, bieden de mogelijkheid om (op afstand) monitoring, registratie, analyse en instelbaarheid, benchmarking en terugkoppeling en communicatie en interoperabiliteit mogelijk te maken. Het voorschrijven van GACs zien wij daarom als goede ontwikkeling. Daarbij is het van belang dat het gebouwontwerp en GACs goed op elkaar zijn ingeregeld. Ontregeling kan plaatsvinden door bijvoorbeeld een herinrichting/ renovatie van een kantoorpand. Een keuring zou dan de afstemming tussen GACs, installaties en ontwerp controleren. Bij systemen met een nominaal vermogen van meer dan 290kW speelt naast efficiëntie ook veiligheid een grotere rol. Er zijn veel variabelen die invloed hebben op een optimale en veilige werking van systemen. Wij vinden het daarom goed als een periodieke keuring in stand blijft, ook voor gebouwen met GAC's.

FME pleit ervoor om de keuringsplicht te handhaven in het belang van een optimale en veilige werking van systemen, in het bijzonder voor systemen met een nominaal vermogen van meer dan 290kW. Daarnaast pleit FME ervoor om de verplichte keuringsinterval tussen verwarmings- en airconditioningsystemen te harmoniseren, ten gunste van efficiency in het bieden van een integrale keuring.

3. Aandachtspunten laadinfrastructuur voor elektrisch vervoer

Met de herziening wordt een verplichting geïntroduceerd voor het aanleggen van laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen op privaat terrein. Deze verplichting wordt geborgd in het Bouwbesluit, Afdeling 5.4 Laadinfrastructuur voor elektrisch vervoer, nieuwbouw en bestaande bouw. De maatregelen dragen bij aan creëren van voldoende laadinfrastructuur om de uitrol van elektrisch vervoer te accommoderen. De aanleg van een dusdanige hoeveelheid laadpunten heeft een aanslag op de aansluiting op het elektriciteitsnet en daarbij behorende middenspanningsinstallaties. Ter vergelijking, voor een huishouden verdubbelt het elektriciteitsverbruik als er elke avond een elektrisch voertuig opgeladen moet worden. Voor kantoren en andere utiliteitsbouw geldt dat deze al snel op een grootverbruikersaansluiting worden aangesloten. Daarbij worden de tariefkosten bepaald op basis van piekgebruik. Bijvoorbeeld, als alle werknemers in de ochtend de elektrische voertuigen aansluiten, de computer aanzetten, de gebouwinstallaties moeten gaan werken etc., dan zorgt dat voor een enorme piekbelasting op de aansluiting en een enorme toename in transportkosten. De elektrische aansluiting en bijbehorende installatie (bijvoorbeeld een middenspanningstransformator) wordt veel groter. Hiermee moet in het ontwerp van het gebouw rekening gehouden worden. De kosten voor de elektrische aansluiting stijgen hard. Nadere onderbouwing van *Onderdeel C van Hoofdstuk 4. Regeldruk en bestuurlijke lasten* is gewenst, omdat ons inziens deze lasten zeer conservatief zijn.

In de hoofdlijnen van het besluit, paragraaf 2.4 is gesteld dat de geschiktheid voor 'smart charging', waaronder de mogelijkheid van 'load balancing' een punt ter overweging is bij aanleg van oplaadpunten. Oplaadpunten voorzien van een 'load balancing' functionaliteit kunnen tegen relatief beperkte kosten voorkomen dat bij uitbreiding van het aantal oplaadpunten een verzwarend van de elektriciteitsaansluiting nodig is. Smart charging is van belang voor het draagvlak en kosten te beperken.

FME pleit ervoor, gelet op de bovenstaande aandachtspunten, om smart charging als randvoorwaarde mee te nemen in de implementatie van de richtlijn, en niet als punt ter overweging.

4. Naleving en handhaving

Met de herziening van de richtlijn Energieprestatie van Gebouwen worden aanvullende maatregelen en verplichtingen geïntroduceerd om het energiegebruik van gebouwen te verminderen. Wij ondersteunen de nut en noodzaak hiervan. Naast de juiste voorschriften is naleving en handhaving van de richtlijn van kritisch belang voor het slagen de doelstelling van de richtlijn. Het is een goede ontwikkeling dat ook de gemeente het bevoegd gezag wordt voor het handhaven van keuringsverplichtingen.

Echter, het stelsel van implementatie, naleving en handhaving baart nog steeds grote zorgen. De implementatie van EPBD II heeft aangetoond dat bij zowel overheid als marktpartijen het overzicht ontbreekt van verplichte gebouwkeuringen. Dat bemoeilijkt de naleving. Zelfs met overzicht op de verplichte keuringen wordt de richtlijn in onvoldoende mate nageleefd, omdat er onvoldoende wordt gehandhaafd.

Bij implementatie en naleving komt steeds meer verantwoordelijkheid in de markt. De markt wordt geacht middelen te ontwikkelen en te investeren in kennis van de professionals die de richtlijn moeten implementeren en uitvoeren (gebouweigenaren), terwijl er in onvoldoende mate wordt gehandhaafd. Ervaring met de implementatie en handhaving van EPBD II leidt ertoe dat de markt niet uit zichzelf zal bewegen om diverse middelen te ontwikkelen, als de herziening wederom niet adequaat wordt gehandhaafd. Gelet op bestaande, nieuwe en toekomstige regelgeving is het voor de gehele keten (eigenaar, dienstverlener, certificeerder, overheid, handhaving) van belang overzicht te hebben in wettelijke verplichtingen en middelen te ontwikkelen voor naleving en handhaving.

FME pleit voor een publiek-private samenwerking in het ontwikkelen van doelmatige, integrale naleving- en handhavingsmiddelen. Handhaving is een kritische randvoorwaarde voor het behalen van de EPBD doelstellingen.

5. Integraliteit ontwikkeling en implementatie regelgeving

In de afgelopen jaren is het beleid en regelgeving ten aanzien van gebouwen bewogen geweest. In de komende jaren zal ook het nodige veranderen. Denk hierbij aan BENG, de NTA8800, de Wet Kwaliteitsborging in de bouw, keuringen van gebouwinstallaties, persoon- en bedrijfscertificeringen voor werkzaamheden aan installaties etc. Voor een effectief en efficiënt stelsel van bouwregelgeving is het van belang dat de diverse ontwikkelingen afgestemd zijn op elkaar. Dat overzicht ontbreekt nu. Diverse instrumenten worden opzichzelfstaand ontwikkeld, met een beperkte omgevingsanalyse. Bijvoorbeeld, de aanstaande certificering voor werkzaamheden aan gasverbrandingstoestellen is gericht op veilige werking van gasverbrandingstoestellen. Energetisch inregelen valt daar niet onder, een gemiste kans. Een ander voorbeeld is de separate ontwikkeling van de NTA8800 en de systeemeisen van technische bouwsystemen conform EPBD III. Het landschap van keuringen en certificeringen wordt steeds complexer, nauwkeurige monitoring van energieverbruik zal steeds belangrijker worden en er komt steeds meer aandacht voor een gezond binnenklimaat in plaats van alleen energetische prestaties. Voor een efficiënt en effectief stelsel van wetgeving en handhaving is het van belang om diverse ontwikkelingen aangaande instrumentaria, beleid en regelgeving op elkaar af te stemmen in integraal te adresseren.

Met hoop dat u deze reactie met de nodige aandacht zult behandelen,

Hoogachtend,

A.J. Nagtegaal,

Senior Beleidsadviseur

T +31 (0)79 353 1100

M + 31 (0)6 52 720 718 or +31 (0)6 2382 9201

E bert.nagtegaal@fme.nl

W www.fme.nl